

Handläggare: Gunilla Schedin
Telefon: 508 09 015

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd

Anhörig- närståendepolicy för Stockholms stads äldreomsorg - remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Christina Rapp Lundahl
stadsdelsdirektör

Annette Luengo
avdelningschef

Sammanfattning

Äldrenämnden har på uppdrag av kommunfullmäktige utarbetat ett förslag till anhörig-/närståendepolicy som ska vara vägledande för stadsdelsnämndernas arbete med att stödja anhöriga och närstående som vårdar en person som är 65 år eller äldre.

Förvaltningen är positiv till förslaget. Många anhöriga gör en ovärderlig insats och vikten av att på olika sätt stödja dessa personer kan inte nog betonas. Den stödplan som föreslås upprättas kommer att kunna fylla en viktig funktion i kontakten mellan anhörigkonsulent och anhörigvårdare/vårdtagare. Förvaltningen efterlyser en större flexibilitet när det gäller den avlösning i hemmet anhörigvårdare kan erbjudas.

Bakgrund

Äldrenämnden har på uppdrag av kommunfullmäktige utarbetat ett förslag till anhörig-/närståendepolicy för Stockholms stads äldreomsorg. Kommunstyrelsen har begärt yttrande från samtliga stadsdelsnämnder samt från bl.a. kommunstyrelsens handikappråd och Anhörigas Riksförbund över förslaget. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 8 april 2010.

Ärendet

Skyldighet att erbjuda anhörigstöd

I maj 2009 beslutade riksdagen om en ändring av ordalydelsen i 5 kap.10 § socialtjänstlagen (SoL) vad gäller kommunens stöd till personer som vårdar eller stödjer närstående. Syftet med lagändringen, som trädde i kraft den 1 juli 2009, är att tydliggöra socialnämndens skyldighet att erbjuda stöd för att underlätta för dem som vårdar och stödjer närstående. Socialstyrelsen har fått regeringens uppdrag att utarbeta vägledning till stöd för tillämpningen av lagen.

Stimulansmedel

För år 2009 beviljades Stockholms stad statligt stimulansmedel med sammanlagt 12,7 mnkr för utveckling av anhörigstöd. Totalt beviljades landets kommuner 150 mnkr. För innevarande år kompenseras kommunerna med 300 mnkr för det ökade åtagande som lagändringen innebär. Från och med år 2011 överförs 300 mnkr till det generella statsbidraget.

Anhörigstöd i Stockholms stad

Stadsdelsnämnderna har under de senaste åren, bl.a. med stöd av stimulansmedel, utvecklat anhörigstödet. Tio stadsdelsnämnder har inrättat befattningar som anhörigkonsulenter medan övriga nämnder valt att lägga ansvaret på en biståndshandläggare eller någon annan befattningshavare. Anhörigkonsulenten ska svara för att tillvarata den närståendes intressen, ge råd, stöd och information både i grupp och till enskilda. Anhörigkonsulenten ska även samverka och samarbeta med frivilligorganisationer.

Anhörig-/närståendepolicyn ska vara vägledande för stadsdelsnämndernas arbete med att stödja och hjälpa anhöriga och närstående som vårdar en person som är 65 år eller äldre. Begreppet anhörig/ närstående har valts för att tydliggöra att policyn inte enbart omfattar personer som är släkt med den som är i behov av vård och omsorg.

Stödinsatser till anhöriga/närstående

Med stöd avses olika insatser som primärt syftar till att fysiskt, psykiskt och socialt underlätta för personer som vårdar eller stödjer anhöriga/närstående och

innefattar bl.a. bemötande, information, kunskap, råd, avlösning, hjälpmedel och hemtjänst. Policyn omfattar både generella insatser och riktade insatser beroende på om den som vårdas bor i ordinärt boende eller inom ett vård- och omsorgsboende. Särskilda insatser finns också för den anhörige som är sammanboende med den som är i behov av vård och omsorg.

I anhörig-/närståendepolicy betonas vikten av information och delaktighet. Vid behov ska en stödplan för den anhörige/närstående upprättas. Av planen ska framgå vilka stödinsatser den anhörige/närstående önskar och vem som ansvarar för insatserna.

Att ge stöd och hjälp till anhöriga och närstående är en viktig del av äldreomsorgens verksamhet och det är angeläget att alla som arbetar inom äldreomsorgen har ett gemensamt förhållningssätt och bemötande i kontakterna med anhöriga och närstående.

Ekonomiska konsekvenser

Då de flesta stadsdelsnämnderna redan idag kan erbjuda flertalet av de stödinsatser policyn omfattar beräknas de ökade kostnaderna finansieras inom ramen av stimulansmedel för anhörigstöd.

Utbildning

Intentionerna med den ändring i lagtexten som nu införts är att i ökad utsträckning uppmärksamma anhöriga på ett positivt sätt. För att implementera detta synsätt och stadens anhörig-/närståendepolicy planerar äldreförvaltningen en utbildning för samtliga biståndshandläggare och anhörigkonsulenter. Vad gäller kommunala och privata utförare planeras ett halvdagsseminarium för information och diskussion.

Anhörig-/närståendepolicyn ska spridas till samtliga verksamheter inom äldreomsorgen och publiceras på stadens webbplats. Anhöriga kommer att informeras genom en särskild broschyr, som ska delas ut av biståndshandläggare och finnas på olika platser som äldre personer besöker. Information ska även finnas på olika språk.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom personal- och kansliavdelningen i samarbete med äldreomsorgsavdelningen. Stadsdelsnämndens pensionärsråd har informerats om ärendet vid sitt sammanträde den 15 mars 2010.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen är positiv till förslaget till policy. Som framgår av äldreförvaltningens tjänsteutlåtande svarade, enligt Socialstyrelsens beräkningar, anhöriga/närstående år 2000 för ungefär 70 % av all äldreomsorg. Många anhöriga gör en ovärderlig insats och vikten av att på olika sätt stödja dessa personer kan inte nog betonas. Förvaltningen vill särskilt framhålla att den stödplan som föreslås upprättas kommer att kunna fylla en viktig funktion i kontakten mellan anhörigkonsulent och anhörigvårdare/vårdtagare.

Inom Norrmalms stadsdelsförvaltning finns sedan närmare tio år tillbaka en anhörigkonsulent som ansvarar för råd och stöd till personer som vårdar en anhörig/ anhörig. En nyligen genomförd enkätundersökning riktad till dem som uppbär hemvårdsbidrag visar att det dessa personer främst efterfrågar är information om vad äldreomsorgen kan erbjuda, stödsamtal med anhörigkonsulenten och möjlighet till rekreation för egen del. Anhörigkonsulenten har i dagsläget regelbunden kontakt med ett sextiototal personer som vårdar anhöriga.

Norrmalms stadsdelsnämnd erbjuder, till skillnad från flera andra stadsdelsnämnder, avlösning även på kvällar och helger och har, tillsammans med övriga stadsdelsnämnder i innerstaden, satsat på att utbilda professionella avlösare. Det är svårt att exakt ange hur många som nyttjar möjligheten till avlösning eftersom viss avlösning sker inom ramen för hemtjänst. En del i anhörigkonsulentens uppdrag är att informera om och motivera den enskilde att ansöka om avlösning i de fall detta bedöms berättigat.

Som framgår av förslaget till anhörig- och närståendepolicy kan den som vårdar anhörig/närstående enligt stadens nuvarande riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) bl.a. beviljas avgiftsfri avlösning i hemmet upp till fyra timmar per vecka. I det nu presenterade förslaget till anhörig-/närståendepolicy föreslås ingen ändring i riktlinjerna vad gäller avlösning. Förvaltningen anser dock att det behövs en större flexibilitet i detta avseende som gör det möjligt att ”spara ihop” timmar för avlösning till exempelvis varannan vecka eller en gång per månad.

Bilaga

Remisshandlingar